

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av läs- och skrivundervisningen inom ämnena svenska/svenska som andraspråk i årskurserna 4-6 vid Sankt Anna skola i Söderköpings kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om skolan

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför under 2015 en kvalitetsgranskning av läs- och skrivundervisningen inom ämnena svenska/svenska som andraspråk i årskurserna 4-6. Granskningen av undervisningen vid Sankt Anna skola i Söderköpings kommun ingår i detta projekt.

Sankt Anna skola besöktes den 15-16 september 2015. Ansvariga inspektörer har varit Kristina Svensson och Bo Jersenius. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av läs- och skrivundervisningen inom ämnena svenska/svenska som andraspråk genomförs i 35 skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet, redovisas de samlade resultaten.

Bakgrundsuppgifter om Sankt Anna Skola

Sankt Anna skola ligger vid kusten 35 kilometer öster om Söderköping. Skolan har vid besöket 30 elever i förskoleklass och årskurserna 1-6. 15 av dessa elever går i årskurserna 4-6 i en åldersblandad klass. Inga elever läser svenska som andraspråk i årskurserna 4-6.

Lärarna vid skolan är organiserade i ett arbetslag och två lärare undervisar i svenska i årskurserna 4-6. Enligt uppgift från lärarna har skolan inte gjort någon fortbildningsinsats avseende läsning och skrivning. Rektorn har vid tillfället för granskningen haft sin tjänst vid skolan cirka en månad.

Med anledning av att elevantalet är litet saknas officiell statistik för nationella ämnesprov för årskurs 3.

Vad gäller resultat vid nationella prov i ämnet svenska i årskurs 6 fick samtliga elever något av provbetygen A-E läsåret 2013/14. Den genomsnittliga provbetygspoängen för

momenten läsförståelse och skriftlig förmåga var 15,8 respektive 14,0. Motsvarande poäng i riket som helhet var 14,8 respektive 11,8. Genomsnittlig provbetygspoäng i sin helhet i ämnet svenska var 15,2 att jämföra med rikets poäng som var 13,5.

Av betygsstatistiken för årskurs 6 samma år framgår att den genomsnittliga betygspoängen för ämnet svenska på Sankt Anna skola var 13,5 vilket är i nivå med rikets genomsnittliga betygspoäng.

Eftersom elevantalet var lågt saknas officiell betygsstatistik avseende pojkars respektive flickors resultat.

Resultat

1. Görs syfte och mål med valt textinnehåll och arbetssätt tydligt för eleverna?

Här undersöks om läraren tar reda på elevernas behov, intresse, bakgrund och erfarenheter. Vidare om läraren motiverar eleverna, så att de förstår varför de ska arbeta med den aktuella texten eller skrivövningen. Här granskas också om läraren tydliggör för eleverna vad de ska lära sig och hur de ska arbeta för att nå målen.

Enligt skollagen ska hänsyn tas till elevers olika behov i utbildningen. ¹Alla barn ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.² Enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 11) ska läraren ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.³

Skolverket betonar att lärandet stimuleras och underlättas av att innehållet i texterna engagerar och kopplar till elevernas erfarenheter.⁴

Forskning visar att om läraren formulerar tydliga mål på kort och lång sikt som eleverna förstår och accepterar så ökar elevernas lärande.⁵

Vid besöket intervjuade Skolinspektionen elever, lärare och rektorn. Lärarna berättar att de vanligen jobbar i teman där flera ämnen ingår och att temat ofta styr valet av läs- och skrivuppgifter. Lärarna har delat upp undervisningen i ämnet svenska mellan sig så att mentorn för årskurs 4-6 ansvarar för den del av undervisningen i ämnet svenska

¹ 1 kap. 4 § andra stycket skollagen

² 3 kap. 3 § skollagen

³ Lgr 11, avsnitt 2.2

⁴ Skolverket (2010). *Texters, textuppgifters och undervisningens betydelse för elevers läsförståelse. Fördjupad analys av PIRLS 2006*. Skolverkets aktuella analyser. Stockholm: Fritzes. Skolverket (2012). *PIRLS 2011. Rapport 381*.

⁵ Håkansson, J. & Sundberg D. (2012) *Utmärkt undervisning – Framgångsfaktorer i svensk och internationell betygsning*. Stockholm

som berör det aktuella temaområdet, ofta skrivuppgifter. Denna undervisning i svenska benämner lärarna "tillämpad svenska". Läraren som är mentor i årskurserna 1-3 undervisar eleverna i årskurs 4-6 i ämnet svenska vid några tillfällen per vecka. Vid dessa tillfällen får eleverna undervisning i vad lärarna benämner "bas-svenska", vilket innefattar språkriktighet, såsom bland annat stavning, ordkunskap och grammatik. Undervisningen i "bas-svenska" utgår från en lärobok per årskurs och eleverna delas vanligen in årskursvis. Vid dessa tillfällen undervisar en fritidspedagog någon årskurs och läraren undervisar resterande årskurser. Enligt lärarna är det de som ansvarar för planeringen och uppföljningen av den undervisning som utförs av fritidspedagogen.

Lärarna menar att det aktuella temat vanligen styr valet av läs- och skrivuppgifter och anpassas till elevernas olika behov, men att också läromedlet i bas-svenska styr valet av uppgifter. När det gäller hur elevernas intresse påverkar valet av uppgifter berättar lärarna: *"Valet av uppgift behöver inte styras av elevernas intresse men när jag pratar med eleverna under arbetets gång så använder jag mig av deras intressen för att få dem med på banan"*. Eleverna kan inte vid intervjun uppge att deras intresse på något sätt styr undervisningen i ämnet svenska. Eleverna berättar att de önskar att de fick läsa texter kring ämnen som de är intresserade av, men också få skrivövningar som inte är så styrda *"mindre organiserade texter"*. *"Kanske kan man skriva en lapp om sina intressen och så vet läraren det och kan anpassa undervisningen till det"*, uppger eleverna vid intervjun.

Lärarna berättar att de försöker motivera eleverna genom att välja teman som kan engagera dem. Lärarna har skrivit lokala pedagogiska planeringar där bland annat syftet med uppgifterna framgår. Dessa går de noga igenom tillsammans med eleverna. Lärarna brukar även fråga eleverna varför de tror de ska lära sig det som framgår av planeringen i skolan och visar även på läroplanen som styr arbetet. Eleverna uppger vid intervjun att de får veta vad de ska lära sig genom att läraren inför läs- och skrivuppgifterna och under arbetets gång går igenom vad de ska lära sig med hjälp av planeringarna. De diskuterar även ibland vad de kan ha för nytta av kunskapen. Vid intervjun hänvisar dock eleverna till att de främst tror att de har användning av det de lärt när de blir äldre.

I den enkät Skolinspektionen genomförde med eleverna inför besöket anger samtliga elever vid skolan att *det stämmer helt och hållet* att deras lärare i svenska brukar förklara vad de ska lära sig.⁶

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att syfte och mål med valt textinnehåll och arbetssätt i ganska hög grad görs tydligt för eleverna.

Granskningen visar att lärarna ger eleverna möjlighet att förstå varför de ska arbeta med en uppgift och vad de ska lära sig. Lärarna behöver dock i högre grad se till att läs-

⁶ Skolinspektionen har genomfört en elevenkät riktad till samtliga elever i årskurserna 4-6 vid de skolor som ingår i granskningen. Enkäten besvarades vecka 12 och innehöll frågor om läs- och skrivundervisningen.

och skrivuppgifterna tar sin utgångspunkt i elevernas intressen. Detta för att ytterligare motivera eleverna så att de kan nå längre i sin läs- och skrivutveckling.

2. Får eleverna lära sig läs- och skrivstrategier för att utveckla sin läs- och skrivförmåga?

2.1 Får eleverna lära sig lässtrategier för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna?

Här undersöks om eleverna får lära sig att läsa och förstå olika typer av texter, använda olika angreppssätt utifrån vilket syfte de läser en text, reflektera över texter, urskilja budskap i texter samt sätta texter i relation till tidigare erfarenheter och kunskaper.

Här granskas också om läraren ser till att eleverna strukturerat får samtala om egna och andras texter med ett aktivt lärarstöd utan fokus på rätt eller fel svar. Vidare om läraren medvetet arbetar med att ge eleverna verktyg som hjälper dem att förstå det de läser.

Enligt skollagen syftar utbildningen till att främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.⁷

Enligt kursplanerna i svenska och svenska som andraspråk ska eleverna genom undervisningen ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

"Forskning visar att det är betydelsefullt att eleverna får stöd genom samtal om texternas innehåll för att kunna utveckla läs- och skrivstrategier."⁸

Olika texter

Lärarna berättar att de lagt stort fokus på läsning av skönlitteratur, både böcker som de regelbundet läser högt för eleverna och elevernas "tystläsningsbok". Lärarna köper in böcker till skolans bibliotek i samverkan med eleverna och läser själva böckerna för att kunna vägleda och entusiasmera eleverna till läsning. Vid intervju med eleverna framkommer att lärarna lyckas väl i dessa intentioner och eleverna ger uttryck för att de får god hjälp vid bokval. Högläsningsboken är ofta kopplad till ett tema och eleverna kan vara delaktiga vid val av bok.

Lärarna uppger att de i samband med skrivundervisningen läser olika typer av texter för att lära eleverna vad som är texttypiskt och anger att de bland annat arbetat med argumenterande texter, dikter och sagor. Även eleverna uppger att de i samband med skrivundervisning läst olika sorters texter för att lära sig vad som är typiskt för de olika texttyperna. De berättar att de arbetat med faktatexter, argumenterande texter, sagor,

⁷ 1 kap. 4 § tredje stycket skollagen

⁸ Skolverket "Nya språket lyfter" kapitel "Vad säger forskning" sid 15

fabler och dikter. Både lärare och elever uppger att så kallade webb-texter och vad som är typiskt för dessa har de inte särskild arbetat med. Lärarna menar att det kan vara svårt att arbeta med datorerna på grund av dålig nätuppkoppling.

Lässtrategier

När det gäller att läsa text på olika sätt beroende på syftet med läsningen berättar eleverna att de känner igen att de pratat om skumläsning, djupläsning och översiktsläsning, *"men inte pratat så mycket om det"*. Lärarna uppger att de gått igenom vad det innebär att sökläsa och de har tränat eleverna att ta ut nyckelord i texter.

Eleverna berättar att lärarna hjälper dem att förstå det de läser genom att lärarna förklarar svåra ord i texten och att de hänvisas till att slå upp svåra ord i lexikon. De får också arbeta med läsförståelseuppgifter i *"bas-svenskan"* ibland. Då får de läsa texter själva, svara på frågor till texterna och gå igenom svaren tillsammans.

Lärarna menar att de främst lär eleverna få en djupare förståelse av läsning i samband med undervisning i *"bas-svenska"*. I läroböckerna som då används finns olika texter med tillhörande frågor som eleverna läser och besvarar. Efter det att eleverna besvarat frågorna går de igenom svaren tillsammans och eleverna ges möjlighet att reflektera över och diskutera sina svar.

Skolinspektionen har observerat en lektion när årskurs 6 arbetat med läroboken i *"bas-svenskan"*. Eleverna läser texten tyst och svarar därefter enskilt skriftligen på frågor till texten. Under tiden har läraren en genomgång i grammatik med årskurs 5. När alla är klara får eleverna i årskurs 6 redovisa sina olika svar. Läraren leder samtalet. Frågorna berör innehållet på olika sätt och alla elever redovisar frimodigt sina svar. Eleverna får berätta hur de tänkte och olika åsikter förs fram. Samtalen leder dock inte vidare till mer fördjupade frågor där eleverna ges möjlighet till att berätta vad i texten som gjorde att de svarade som de gjorde och hur de med hjälp av texten kunde komma fram till sina svar.

Lärarna uppger att de främst bearbetar och samtalar om texter gemensamt i samband med lektionerna i *"bas-svenska"*. Lärarna menar att det finns vissa organisatoriska svårigheter med *"bas-svenskan"* eftersom eleverna går i olika årskurser och arbetar med olika läromedel kopplat till respektive årskurs. Därför förs gemensamma samtal kring läsa texter främst med en årskurs i taget och de andra årskurserna får då arbeta med andra arbetsuppgifter i boken, ibland tillsammans med fritidspedagogen.

Lärarna berättar att de regelbundet läser högt för eleverna och uppger att syftet med detta bland annat är att visa på olika genrer och att vidga elevernas läsintresse. När de läser högt får eleverna först berätta vad de minns från förra gången de läste. Lärarna menar att bearbetningen av det lästa främst sker innan läsningen: *"Jag ställer ofta frågor om vad som hände sist vi läste, träna att lyssna på någon, se ur författarens synvinkel. Vidga, bearbeta, lyssna. Återkopplingen blir oftast nästa gång för det brukar vara rast när vi är färdiga"*. Eleverna uppger att de i samband med högläsningen kan få berätta om vad som

hänt tidigare i boken *"men vi brukar inte prata om det sen"*. Vid fråga om lärarna i samband med högläsning stannar upp för att samtala och gå på djupet med innehållet svarar de att de tidigare gjort så men ännu inte med denna grupp elever. Lärarna anser att högläsningssboken brukar engagera eleverna och anger som exempel på detta när de läste böcker om Förintelsen då böckerna ledde till många känslosamma diskussioner och önskemål om mer läsning av liknande böcker

Lärarna berättar att tyst läsebok läser eleverna när de har en stund över och de sätter varje vecka av gemensam tid för läsning. Efter det att eleverna läst färdigt sin bok redovisar de boken genom att skriva bokrecensioner och ibland förekommer muntlig redovisning.

Lärarna berättar att de även har läst böcker i läsecirklar då eleverna i grupper läst högt för varandra och fått skriva svar på frågor till texten. Lärarna uppger att frågorna berör innehållet i boken och vad eleverna tänker om det de läst. De får även berätta vad de tror kommer hända härnäst. *"Vissa texter kräver att man har samtal kring. Vi tar de frågor som handlar om vad de tycker om det de läst. Ibland vill eleverna bara läsa och det är också viktigt att låta dem göra det"*.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att eleverna i ganska hög grad får lära sig lässtrategier för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.

Eleverna behöver dock i högre grad, under lärarnas ledning, strukturerat få samtala om de texter de läser. Skolinspektionen konstaterar att det finns vissa goda inslag i undervisningen då eleverna får samtala om och bearbeta texter. Dessa kan användas som en grund i utvecklingsarbetet för att skapa en gemensam inriktning i läsundervisningen.

Skolinspektionen vill också framhålla vikten av att skolan arbetar med så kallade webbtexter (till exempel bloggar, twitter, facebook) för att eleverna ska få kunskap om nutida kommunikationssätt.

2.2 Får eleverna lära sig skrivstrategier för att skapa olika typer av texter med anpassning utifrån deras typiska uppbyggnad och språkliga drag?

Här undersöks om eleverna får lära sig vad som är typiskt för **olika** texter, att skriva **olika** typer av producerande texter och om de får lära sig hur man bygger upp en text beroende på syfte och sammanhang. Vidare granskas också om eleverna får lära sig att bearbeta de texter de skriver.

Här granskas också om läraren ser till att eleverna strukturerat får samtala om egna och andras texter med ett aktivt lärarstöd utan fokus på rätt eller fel svar. Vidare om läraren medvetet arbetar med att ge eleverna verktyg som hjälper dem att utveckla sitt skrivande.

Enligt skollagen syftar utbildningen till att främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.⁹

Enligt kursplanerna ska eleverna genom undervisningen ges förutsättningar att formulera sig och kommunicera i tal och skrift samt anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

Forskning visar att elevernas skrivutveckling gynnas av att eleverna får skriva och kommunicera egna texter och av att de får undervisning om skrivande.¹⁰

Olika texter

Eleverna anser att de ofta skriver faktatexter men att de även får skriva berättelser, dikter och sagor. Lärarna berättar att de arbetat med att skriva olika texttyper med eleverna. De ger som exempel på detta att de har arbetat med argumenterande texter genom att låta eleverna läsa och skriva insändare och de har skrivit teater-manus som de iscensatt vid ett temaarbete. I samband med redovisningar har eleverna fått göra egna "power-points". De har även låtit eleverna skriva dikter, sagor och limerickar. De har inte pratat om vad som är typiskt för så kallade webb-texter, men eleverna skriver bloggar i det digitala system skolan använder för kommunikation och dokumentation. En del elever skriver också egna bloggar.

Eleverna anser att de inte har pratat om vad som är typiskt för en webbttext. Eleverna uppger att de använder datorerna för att skriva och för att lägga in bilder till sina texter. De menar att de sällan använder datorerna i skolan. För tillfället arbetar de med att lära sig skriva en reseskildring utifrån ett besök vid en musselodling. Då ska de få skriva rent och bearbeta sina texter på datorn. Skrivuppgifterna är vanligen kopplade till det tema de arbetar med.

Skrivstrategier

Lärarna samarbetar kring arbetet med att lära eleverna skriva olika typer av texter. Grunden menar lärarna är grammatiken och språkriktigheten som eleverna får lära sig vid lektionerna i "bas-svenskan". Dessa kunskaper tillämpas sedan när eleverna ska skriva i samband med tema-arbetena hos mentorn.

Lärarna uppger att inför skrivuppgifter är det vanligt att de har en lektion där de läser texter som är typiska för det de ska skriva. "Det är vanligt att vi har en mallektion som visar hur det kan se ut och att det finns olika kvalitet". De diskuterar också olika kvaliteter i texter genom att jämföra texter med varandra. Det är vanligt att de gör en gemensam så kallad mindmap innan eleverna får skriva sina texter. Framförallt i samband med att de ska skriva faktatexter.

Lärarna berättar att de alltid försöker ha en tänkt mottagare när eleverna ska skriva, såsom föräldrar eller media. De pratar också med eleverna om vad som krävs av texter

⁹ 1 kap. 4 § tredje stycket skollagen

¹⁰ Skolinspektionens kunskapsöversikt inför projektet, www.skolinspektionen.se

till olika mottagare. Eleverna menar dock att det främst är läraren som är mottagaren av texter de skriver men det förekommer att de läser upp texter för varandra. De dikter de skrev förra året sattes upp i skolan. De anser att de sällan skriver texter med en verklig mottagare utanför skolan men har några gånger skrivit "Dagens ros" till en tidning. De har pratat om hur man skriver till olika mottagare *"lite grann, men inte mycket"*. De tycker inte att de pratat om vad som utmärker texter med olika mottagare.

Lärarna ger olika exempel på hur de gör för att lära eleverna skriva olika typer av texter. När de ska lära eleverna skriva berättelser får de en struktur genom att lära sig att den ska innehålla inledning, händelse och avslut. När de lär eleverna skriva faktatexter lär de först eleverna ta ut faktaord ur texter som de sedan kan använda sig av när de skriver. Under skrivandets gång får eleverna muntligen hjälp med att utveckla sina texter genom att lärarna läser elevens text och ställer frågor som eleven sedan får besvara. En strategi de använder är att be eleverna ställa sig frågan om de tror att någon annan skulle förstå vad de menar, att låta eleverna byta perspektiv när de läser igenom sin text.

När eleverna skrivit ett utkast till en text läser läraren texten och ger skriftliga kommentarer. Kommentarer kan se olika ut. *"Jag måste ju anpassa kommentarerna utifrån elevernas nivå och det gör jag. Jag kan inte ge samma kommentarer till alla och ställa samma krav på alla"*. Lärarna tycker att eleverna tar till sig kommentarerna och menar att det inte är samma kommentarer som ges varje gång till samma elev då eleverna utvecklas i sitt skrivande. *"När jag gett kommentarer kring en sak så visar det sig att det blir färre kommentarer kring just det nästa gång"*.

Eleverna berättar att läraren ställer frågor till deras texter och ger dem kommentarer så att de ska lära sig skriva bra texter. *"Det har hjälpt, hon har också visat på betygsriterierna"*. Vanliga kommentarer de får från läraren är *"Berätta mer"* och *"Utveckla detta"* eller *"Kolla igenom din text igen"*. Eleverna läser lärarens kommentar och försöker ändra hur de skriver till nästa gång. Eleverna tycker att kommentarerna hjälper dem att bli bättre skribenter. De berättar vidare att det är vanligt att de först gör en "mindmap" tillsammans och läraren ger exempel på hur de kan börja texten. De har även läst texter tillsammans för att se hur texten kan se ut. *"Man kan fråga hur man ska börja och då får man exempel av läraren"*.

Skolinspektionen har observerat några lektioner då eleverna ska skriva en reseskildring efter ett tidigare besök vid en musselodling. Läraren berättar för Skolinspektionen att de dagen innan har gått igenom vad som är typiskt för en berättande text. Större delen av lektionen ägnas åt att göra en mindmap tillsammans på tavlan. Läraren frågar även eleverna vad de minns av genomgången kring vad som utmärker en berättande text. Därefter ska eleverna börja skriva. Hur eleverna ska gå tillväga för att göra om den faktafyllda mindmapen till en reseskildring anges inte. Några elever tror de ska skriva en faktatext och flera elever ber om råd. Läraren pendlar mellan eleverna för att ge dem olika tips. När de flesta eleverna kommit igång är lektionen slut.

Vid nästa observerade lektion ska eleverna fortsätta skriva. Efter en kort repetition sätter de allra flesta elever igång att skriva och läraren går runt och svarar på frågor. Det är otydligt hur eleverna ska ta sig an skrivuppgiften och hur de ska gå vidare om de kört fast eller behöver hjälp med att bearbeta texten. Eleverna arbetar fokuserat med uppgiften men många elever behöver hjälp av läraren och får också detta.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att eleverna i ganska hög grad får lära sig skrivstrategier för att skapa olika typer av texter med anpassning utifrån deras typiska uppbyggnad och språkliga drag.

Lärarna går igenom olika texttyper och låter eleverna pröva att skriva olika typer av texter. Lärarna hjälper även eleverna bearbeta texterna under skrivandets gång. Eleverna behöver dock få ett tydligare lärarstöd vid skrivuppgifter.

3. Utmanar och vidgar undervisningen elevernas intresse för läsning och skrivning?

Här undersöks om läraren följer upp hur varje elevs intresse för läsning och skrivning utvecklas och tillsammans med eleverna utvärderar undervisningen. Vidare om läraren utgår från detta för att säkerställa att läs- och skrivundervisningen inriktas mot en tydlig progression i varje elevs lärande. Här undersöks också om eleverna (i intervjuer och enkät) uppger att deras intresse för läsning och skrivning ökar.

Enligt kursplanerna ska undervisningen i svenska och svenska som andraspråk stimulera elevernas intresse för att skriva och läsa.

Skolverket visar i en rapport att de elever som tycker om att läsa har ett bättre läsprovresultat än elever som inte tycker om att läsa.¹¹

Alla elever uppger att det är viktigt att läsa och skriva. *"Ja för det är bra när man blir äldre. Allt är ju svenska och allt innebär att man behöver läsa, i alla ämnen".* Färre elever anser att det också är intressant att läsa och skriva. Det kan vara *"intressant i tanken men kan vara jobbigt att genomföra. Skriva för hand för länge gör att det blir jobbigt".*

Vid intervju med eleverna ställs fråga kring när de tycker det är intressant att skriva. Eleverna svarar: *"När man förstår uppgiften och vet precis vad man ska skriva. Ett ämne som man gillar och fattar. Något man undrar över är intressant att skriva om".* De menar att de får sådana skrivuppgifter ibland och ger som exempel när de skrev om Nya testamentet då de fick leva sig in i en gestalt och skriva om den.

¹¹ Skolverket (2012). *PIRLS 2011 – Läsförmågan hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv*. Stockholm.

Eleverna uppger att lärarna ibland frågar dem vad de tycker om undervisningen. De får då säga något kort om vad de tyckte om lektionen och de kan även skriva vad de tycker i loggboken som de skriver i regelbundet.

De allra flesta elever vid intervjun tycker att undervisningen har gjort att de blivit mer intresserade av att läsa och skriva. Eleverna berättar dock att de önskar att de i skrivundervisningen kunde få utgå från texter kring ämnen som de är intresserade av och få fler skrivövningar som inte är så styrda "*mindre organiserade texter*". Någon elev anger att intresset för att skriva skulle öka om de oftare fick "*Skriva om sådant man gillar och som man är intresserad av. Skriva egna sagor och sådant och inte alltid skriva om något bestämt. Mer moderna saker att skriva om som engagerar mig, till exempel internet. Att få välja mer själv inom den ram som läraren bestämt*".

På påstående i Skolinspektionens elevenkät om undervisningen i svenska gör att de vill läsa mer svarar 27 procent av eleverna att det *stämmer helt och hållet*. 64 procent anger att påståendet *stämmer ganska bra* och 9 procent svarar att det *stämmer inte alls*. Vid motsvarande fråga om undervisningen i svenska gör att de vill skriva mer svarar 36 procent av eleverna att påståendet *stämmer helt och hållet*, 55 procent svarar att påståendet *stämmer ganska bra* och 9 procent svarar att det *stämmer inte alls*.

Lärarna menar att de då och då frågar eleverna hur de tycker lektionen varit. Oftast handlar utvärderingarna om elevernas syn på sin prestation och hur de gemensamt kan ändra på sådant som inte är bra. Varje vecka skriver eleverna ned veckans mål i en loggbok och i slutet får eleverna skriva hur det gått. Där finns även möjlighet att uttrycka vad de tycker om undervisningen uppger lärarna. Lärarna menar att eleverna ofta kommer med egna förslag om hur de ska göra saker. Och de vet vad som är rimligt att göra. "*Vi tar vara på det som är möjligt att göra inför den kommande planeringen*" berättar lärarna.

Både lärarna och rektorn uppger att de följer upp elevernas läs- och skrivutveckling och att måluppfyllelsen är god. De följer däremot inte på ett mer strukturerat sätt upp hur elevernas intresse för att läsa och skriva utvecklas. Lärarna menar att de får spontana reaktioner från eleverna hela tiden och att de på så sätt märker vad som går hem. För att öka lusten för skrivande menar lärarna att det är viktigt att förankra skrivandet i verkligheten. Därför arbetar de i olika teman där det också förekommer utflykter utanför skolan såsom besök på musselodlingen. En annan strategi lärarna anger är att låta eleverna jämföra sina texter över tid så att de ser hur de förbättras som skribenter. Detta motiverar eleverna att utvecklas vidare menar lärarna.

Rektorn och lärarna hänvisar till att det finns en språkgrupp i kommunen och att de ska ha tillgång till en språkutvecklare men att detta ännu inte har kommit igång. Lärarna har inte fått någon kompetensutveckling gällande läsning och skrivning men de räknar med att det nästa år kommer att finnas språkutvecklare i kommunen och att de kommer få delta i Skolverkets satsning språklyftet.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att undervisningen i ganska hög grad utmanar och vidgar elevernas intresse för och läsning och skrivning.

Dock visar granskningen att skolan behöver utveckla ändamålsenliga metoder för att mer systematiskt utvärdera läs- och skrivundervisningen. I detta ligger att också följa upp hur elevernas intresse för att läsa och skriva utvecklas. Detta för att säkerställa att läs- och skrivundervisningen inriktas mot en tydlig progression i varje elevs lärande.

Syfte och frågeställningar

Syftet är att granska om eleverna får en undervisning inom ämnena svenska/svenska som andraspråk som engagerar, motiverar och vidgar deras intresse för läsning och skrivning samt utvecklar deras läs- och skrivstrategier, så att tilltron till och utvecklingen av den egna språkliga och kommunikativa förmågan stärks. Projektets övergripande frågeställningar är:

- Får eleverna lära sig läs- och skrivstrategier för att utveckla sin läs- och skrivförmåga?
- Får eleverna ett aktivt stöd i läs- och skrivundervisningen?

Metod och material

Granskningen av undervisningen i svenska i årskurserna 4-6 innebär att inspektörerna samlar in skriftlig dokumentation samt besöker skolorna, observerar undervisningen, intervjuar lärare, rektor och elever. Skolinspektionen har också genomfört en elevenkät vid samtliga skolor som ingår i granskningen.

All information analyseras sedan för varje enskild skola och sammanställs och redovisas i ett beslut för skolan och i denna rapport.